

залежить від матеріальних ресурсів, які використовують для хімічної меліорації, підвищення вмісту гумусу та елементів живлення в ґрунтах. Для об'єктивної оцінки динаміки слід використовувати інформацію нижчого рівня узагальнення (максимум по полю) та технології вирощування культур.

Список використаних джерел:

1. Бахмат М.І., Кирилюк В.Б., Музика М.В., Вахняк В.С. Проблеми моніторингу та стан земельних ресурсів Хмельницької області / Збірник наукових праць ПДАТУ.- Вип.15., Т.1. Кам'янець-Подільський.- 2007.- С.3-9.

2. Гаврилюк В.Б., Гаврилюк Г.М., Кух Ю.М., Вахняк В.С. Проблемні питання вдосконалення еколого-агрохімічної паспортизації при моніторингу земельних ресурсів// Наукові праці: Науково-методичний журнал. – Т.81.- Вип. 68. Екологія: Сучасний стан родючості ґрунтів та шляхи її збереження. – Миколаїв: Видавництво МДГУ ім. П. Могили, 2008.- С.99-103.

3. Вахняк В.С., Яворов В.М., Гаврилюк В.Б. Особливості динаміки агрохімічних властивостей чорноземних і опідзолених ґрунтів ріллі у середньому Придністер'ї // Наук. вісник Чернівецького університету. Біологія (Біологічні системи).- Т.4, Вип..1.- Чернівці, Чернівецький Нац. Ун-т, 2012.- С. 12-17.

4. Гаврилюк В.Б., Вахняк В.С., Яворов В.М. Родючість ґрунтів Хмельниччини і проблеми її збереження та відтворення // Охорона ґрунтів.- Зб.наук. праць.- Вип. 1.- К.- 2014.- С.218-221.

5. Вахняк В.С., Прокопенко В.М., Кожевнікова В.Л. Агрохімічний стан ґрунтів ріллі Хмельницького Придністер'я // Науковий збірник до 20-річчя НПП «Подільські Товтри».- Кам'янець-Подільський, 2016.- С.43-48.

БРИЧ Б.В., здобувач другого (магістерського) рівня освіти ННІПШ

Науковий керівник: **ГОЙСЮК Світлана Олександрівна**, кандидат с.-г.

наук, доцент кафедри агробіотехнологій

Західноукраїнський національний університет

м. Тернопіль

РОЗКРИТТЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ БІОЛОГІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГІБРИДІВ РІПАКУ ОЗИМОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ВПЛИВУ ОКРЕМИХ ЕЛЕМЕНТІВ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ

Однією з найвідповідальніших робіт при вирощуванні сільськогосподарських культур є сівба, від якості та своєчасності проведення якої значною мірою залежить рівень майбутнього врожаю. Під час сівби важливе значення мають встановлення оптимальних строків сівби, спосіб сівби, норма висіву та глибина загортання насіння.

Визначення строків сівби має вирішальне значення для забезпечення насіння теплом і вологою, необхідних для одержання дружніх сходів: Як запізнення з сівбою, так і передчасне проведення її знижує врожай, а часом може призвести й до повної загибелі рослин. Строки сівби для кожної культури залежить від її біологічних особливостей і ґрунтово-кліматичних умов зони, а також від багатьох інших факторів [2].

Достатньо важливою біологічною особливістю, яка впливає на густоту рослин під час вегетації озимого ріпаку, є його морозостійкість, вона залежить як від особливостей сорту чи гібриду, так і від погодно-кліматичних особливостей зимового періоду певного регіону. Саме тому нами вивчалась збереженість рослин озимого ріпаку залежно від строку сівби та можливостей розкриття біологічного потенціалу гібриду.

Як зазначено у працях Максимова М.О. та Туманова І.І., для доброї перезимівлі рослинам озимого ріпаку необхідно пройти загартування, яке складається з двох фаз. Перша проходить при температурі повітря від +5 до +7 °С і триває 14 – 20 діб, припиняється фаза при настанні мінусових температур. Друга фаза триває 5 – 7 діб при температурах від – 5 до – 7 °С. Рослини озимого ріпаку, які не пройшли фази загартування, гинуть при морозах від – 6 до – 8 °С. При доброму загартуванні ріпак витримує низькі (мінусові) температури на

рівні кореневої шийки до – 15; – 18 °С. Недостатньо розвинені та загартовані рослини (розетки із 3 – 4 листків) гинуть при температурі – 10; – 12 °С [1].

Програмою досліджень передбачалось вивчення перезимівлі гібридів озимого ріпаку та було детально проаналізовано особливості погодних умов осінньо – зимового періоду, які склалися в регіоні за період досліджень.

За результатами досліджень нами було встановлено збереженість рослин озимого ріпаку впродовж осіннього та зимового періоду залежно від строку сівби та біологічного потенціалу гібриду (табл.1).

Так, зокрема, було виявлено не дуже суттєву різницю густоти рослин між фазами повні сходи та формування розетки листя восени сортів озимого ріпаку, але що стосується строку сівби, то він мав суттєвий вплив. Впродовж вказаного періоду найвищий показник збереженості виявлено за першого строку сівби у обох сортів, а найменше рослин виявлено на варіанті досліду, де насіння озимого ріпаку висівали в пізній строк – 39 шт./м² на контролі сорту Кортес і 38 шт./м² та у сорту Снежка за цього ж строку сівби.

Таблиця 1

Вплив строку сівби та біологічного потенціалу сорту на збереженість рослин озимого ріпаку

Строк сівби	Густота рослин за фазами розвитку			Збереженість, %
	повні сходи, шт./м ²	формування розетки листя шт./м ²	бутонізація, шт./м ²	
Кортес				
I декада серпня	43	42	37	92
II декада серпня	42	41	35	89
III декада серпня (контроль)	39	38	32	86
Снежка				
I декада серпня	42	40	35	89
II декада серпня	40	39	33	88
III декада серпня	38	37	30	85

Навесні у фазі бутонізації, було виявлено, що найсуттєвіше зниження густоти рослин було між фазами формування розетки листя восени і утворення весняної розетки. Впродовж вказаного періоду найбільше рослин гинуло при

висіванні озимого ріпаку в пізній строк – 7 шт./м² у сорту Кортес на контролі і аналогічно у сорту Снежка за пізнього строку сівби. Відсоток збереженості при цьому відповідно становив 86 та 85 %, або це було на 6 - 7% менше порівняно із кращими показниками зимостійкості вказаних сортів, яка була визначена при першому строковій сівби.

Таким чином, кращу збереженість мали сорти озимого ріпаку при строку сівби (I декада серпня), а сівба в пізній строк не дозволяла рослинам озимого ріпаку досягати необхідного розвитку восени та пройти повну стадію загартування. Серед сортів, що вивчались, найбільш адаптованим до умов регіону виявився Кортес, збереженість якого при строковій сівби (I декада серпня) в середньому за роки досліджень становила 92 %.

Слід відзначити, що впливали на виживання рослин, життєздатність озимого ріпаку і погодно-кліматичні умови в осінній та весняний періоди, які часто не завжди сприятливі для росту і розвитку культури.

Список використаних джерел літератури:

1. Зінченко О.І. Рослинництво: підручник.- Київ: Аграрна освіта, 2016. – 612 с.
2. Каленська С.М., Шевчук О.Я., Дмитришак М.Я. Рослинництво: Підручник /За ред. О.Я. Шевчука.- К.: НАУУ, 2014.- 502с.

ВІВЧАР Віталій, здобувач 1-го курсу спеціальності

201 Агрономія

Науковий керівник: **ПОБЕРЕЖНА Людмила Вікторівна**, викладач циклової комісії агрономічних дисциплін ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» м. Кам'янець-Подільський

УНІКАЛЬНІ ВЛАСТИВОСТІ *SOLANUM LYCOPERSICUM*